

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem JUDr. Jiřím Derflem ve věci

žalobce: J. B., narozený dne X,
bytem X,

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 4. 3. 2024, č. j. X,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se včasnou žalobou domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 4. 3. 2024, č. j. X, jímž byly zamítnuty jeho námitky a potvrzeno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 3. 7. 2023, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná pro nesplnění podmínek čl. II. zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon č. 323/2021 Sb.“), zamítla žádost žalobce o zvýšení starobního důchodu o částku zvýšení za vychované děti, a to J. B., narozenou X a J. B., narozeného X. Námitky žalobce proti prvostupňovému rozhodnutí směřovaly jen do nepřiznání výchovného za syna J., když s nepřiznáním výchovného za dceru J. byl žalobce srozuměn, jak plyne z obsahu námitek.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

Žaloba

Žalobce v žalobě namítal, že nebyl náležitě zjištěn skutkový stav ohledně skutečnosti, že o syna J. B. pečoval v době od roku 1995 do 9. 9. 2002 ve větším rozsahu než manželka žalobce H. B., narozená X (matka dítěte), která zemřela dne X. Manželka žalobce byla při výchově syna limitována chorobou (karcinomem kůže – melanomem), což žalovaná nesprávně vyhodnotila. Uvedl, že jeho manželka karcinomem kůže onemocněla v roce 1979, přičemž asi 3 roky po narození syna se její zdravotní stav výrazně zhoršil, což přetrvávalo až do její smrti dne 9. 9. 2002. Manželka žalobce trpěla silnou únavou, slabostí, měla horečky, do práce nechodila, ven též chodila jen velmi málo a doma jen s obtížemi vařila. Žalobce tedy musel převzít péči o syna a starat se o domácnost. Syna vodil a vyzvedával ze školky a následně ze školy a školní družiny, připravoval jej do školy. Zároveň se staral o úklid domácnosti, nákup potravin a oblečení, praní a žehlení. Poznamenal, že vše mohl vykonávat jen díky velké vstřícnosti svého zaměstnavatele, který mu umožnil pružnou pracovní dobu a vystačil si pouze s čerpáním dovolené bez potřeby neplaceného volna.

- Žalobce dále uvedl, že bohužel již nedisponuje lékařskými zprávami své manželky a její obvodní lékař již též zemřel. Sdělil, že vzhledem k době od úmrtí jeho ženy, lze jeho tvrzení prokázat čestnými prohlášeními jeho syna, švagrové a jejího manžela, která již předložil správním orgánům a která též přiložil k žalobě.

Vyjádření žalované k žalobě

- Žalovaná v písemném vyjádření k žalobě poukázala na dotčená zákonná ustanovení a zdůraznila, že o uznání výchovy pro muže lze uvažovat zejména v případech, kdy péče matky skončila ve velmi nízkém věku dítěte nebo kdy dítě bylo ve velmi nízkém věku svěřeno do výchovy otce, přičemž výchova měla prokazatelně negativní vliv na jeho pracovní kariéru. Žalovaná dále zrekapitulovala průběh správního řízení a uvedla, že manželka žalobce zemřela, když jejich synovi bylo 10 let. Z dokladů, které žalobce poskytl a které jsou založeny v evidenci žalované, nevyplývají žádné pochybnosti v tom směru, že by matka nezajišťovala výchovu jako celek ve větším rozsahu. K námitce žalobce, dle které se od narození syna ujal jeho výchovy, poznamenala, že žalobce nijak neprokázal, jak byl tuto péči schopen zajistit, když souběžně vykonával dvě zaměstnání. Na základě dob pojištění žalobce a jeho manželky a z výpovědi žalobce žalovaná usoudila, že vzhledem k nemoci manželky s péčí o syna vypomáhala a de facto ji zajišťovala především matka manželky žalobce, která se do domu nastěhovala, byť žalobce neuvedl, jak dlouho v domácnosti setrvala. Dle žalované lze mít oprávněné pochyby, že by vytížení žalobce prokazatelně negativně ovlivnilo jeho pracovní kariéru a navíc, že by zvládnul péči o syna v nejranějším věku, kdy tato péče vyžadovala celodenní maximální pozornost. Žalovaná poznamenala, že žalobce neuvedl, z jakého důvodu jeho manželka, vzhledem k závažnému onkologickému onemocnění, nepožádala o invalidní důchod a upřednostnila evidenci jako uchazeč o zaměstnání. Žalovaná měla za to, že postupovala správně a v souladu s platnými předpisy.

Replika žalobce

- Žalobce v replice uvedl, že mu není srozumitelné tvrzení žalované, že by výchova dítěte otcem měla mít prokazatelně negativní vliv na jeho pracovní kariéru. Konstatoval, že matka jeho manželky se do domu přistěhovala v roce 1993, kdy jí bylo 73 let a žila zde v samostatné bytové jednotce. Hlavním důvodem jejího přistěhování byla snaha o přítomnost další dospělé osoby v době, kdy další členové rodiny pobývali mimo domov. Vedlejším důvodem

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

pak byla i finanční pomoc při zajištění provozu domu. K argumentaci žalované ohledně výkonu dvou zaměstnání žalobce uvedl, že díky vstřícnosti zaměstnavatele mohl mít v rámci hlavního pracovního poměru pružnou pracovní dobu a mohl služební vozidlo využívat k soukromým účelům. Druhá pracovní činnost byla živností, kterou vykonával podle možností daných aktuální situací v rodině.

Posouzení věci soudem

5. O žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), bez jednání, neboť oba účastníci s tímto postupem výslovně souhlasili.
6. Napadené rozhodnutí soud přezkoumával podle části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s., která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první tohoto zákona. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost napadeného rozhodnutí, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení rozhodnutí dle § 72 odst. 1 s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s.
7. Na tomto místě soud předesílá, že po přezkoumání skutkového a právního stavu a po prostudování obsahu předloženého správního spisu dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
8. Podle čl. II bodu 1 zákona č. 323/2021 Sb., platí, že *„starobní důchody přiznané ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, se zvýší o 500 Kč měsíčně za každé dítě, které pojištěnec vychoval, od splátky důchodu splatné v lednu 2023, jsou-li splněny podmínky stanovené v bodech 3 až 5; toto zvýšení náleží k procentní výměře starobního důchodu.“*
9. Z bodu 3 téhož ustanovení vyplývá, že *„podmínky výchovy dítěte se pro účely zvýšení podle bodu 1 posuzují u všech pojištěnců podle právních předpisů účinných ke dni, od něhož byl starobní důchod přiznán, pokud se dále nestanoví jinak; tyto podmínky platí i v případě, že o dítě osobně pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely zvýšení podle bodu 1 současně započítat více osobám. Vychovávalo-li totéž dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu; to platí i v případě, že u téhož dítěte byla jeho výchova zohledněna při stanovení důchodového věku ženy. Zvýšení starobního důchodu podle bodu 1 nenáleží, pokud se pojištěnec vůči dítěti dopustil jako pachatel, spolupachatel nebo účastník úmyslného trestného činu proti životu a zdraví, proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo proti rodině a dětem podle trestního zákoníku nebo obdobných úmyslných trestných činů podle dříve platných právních předpisů.“*
10. Žalobci byl starobní důchod přiznán od 24. 11. 2016, tudíž se na něj vztahují citovaná ustanovení zákona č. 323/2021 Sb.
11. Podle § 34a odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) platí, že *„dítě se pro účely zvýšení procentní výměry starobního důchodu podle odstavce 1 (dále jen „zvýšení za vychované dítě“) považuje za vychované, jsou-li splněny podmínky výchovy dítěte podle § 32 odst. 4; tyto podmínky platí i v případě, že o dítě osobně pečuje nebo pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely zvýšení za vychované dítě současně započítat více osobám; vychovávalo-li dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu. Při zvýšení za vychované dítě se přihlíží jen k výchově toho dítěte, které jako vychované pojištěnec uvedl v žádosti o přiznání starobního důchodu; není-li tato podmínka splněna, zvýšení za vychované dítě nenáleží.“*
12. Z § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění plyne, že *„podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod je splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do*

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků. Pokud se však žena ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti roků; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat. Pokud dítě zemřelo po dosažení 5 let věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečovala o dítě od jeho narození do jeho úmrtí; ustanovení vět první a druhé tím nejsou dotčena.“

13. Z výše uvedených ustanovení vyplývají podmínky pro přiznání nároku na výchovné. Těmito podmínkami jsou osobní péče o dítě do dosažení jeho zletilosti alespoň po dobu deseti let; za situace, kdy dítě vychovávalo více osob, tak osobní péče o něj v největším rozsahu a nespáchání stanoveného úmyslného trestného činu vůči dítěti. Shora uvedené podmínky je pro přiznání nároku potřeba splnit kumulativně.
14. Soud nejprve považuje za nutné připomenout smysl a účel právní úpravy výchovného. Výchovné náleží osobě, která o děti osobně pečovala v největším rozsahu. Smyslem výchovného je tedy nejenom ocenit zásluhy těchto pečujících osob, jejich úsilí o přínos a výchovu, ale zároveň jim paušálně kompenzovat snížení důchodu, které nastalo v důsledku omezených příjmů během péče o děti. Pro účely posouzení nároku na výchovné je relevantní to, že nárok na výchovné bude mít jen ten z rodičů, který o dítě osobně pečoval v největším rozsahu. Podstata hodnocení toho, kdo děti vychovával „v největším rozsahu“, spočívá v tom, která osoba (žena či muž) o ně v rámci celého období, kdy byly nezletilé, osobně pečovala v největším časovém rozsahu. Na vyměřovací základ takové osoby totiž měla výchova dítěte (v rámci okruhu ostatních uvažovaných osob, které se na výchově dítěte též podílely) potenciálně největší negativní dopad. Právě to se zákonodárce pokusil kompenzovat zavedením výchovného, které je v zásadě dostupné všem pojištěncům – ženám i mužům (srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 30. 1. 2024, č. j. 55 Ad 7/2023-26).
15. Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 18. 3. 2015, č. j. 6 As 7/2015-26, uvedl: *„Se stěžovatelem lze souhlasit v tom, že správní řízení není ovládáno zásadami naprosto shodnými jako řízení civilní. Na druhou stranu i ve správním řízení mají účastníci povinnost označit důkazy na podporu svých tvrzení (§ 52 zákona správního řádu). Tato povinnost je přitom silnější v řízení o žádosti (jako v tomto případě), kdy „mnohdy dost dobře ani nelze požadovat na správním orgánu, aby obstarával za účastníka řízení podklady a skutečnosti, které povedou ke kladnému rozhodnutí, tedy k vyhovění jeho žádosti.“ (VEDRAL, J. Správní řád: Komentář. 2. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 524).“*
16. Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích v rozsudku ze dne 18. 3. 2024, č. j. 61 Ad 10/2023-34, rovněž dospěl k závěru, že *„správní orgány vycházejí při posuzování nároku na výchovné (§ 32 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění) z obsahu čestného prohlášení pouze za předpokladu, že o pravdivosti jeho obsahu nejsou důvodné pochybnosti. V opačném případě je na žadateli, aby svá tvrzení prokázal.“*
17. Soud konstatuje, že předmětem soudního přezkumu je řízení zahájené na žádost žalobce. V řízení zahájeném na základě žádosti leží ze své podstaty důkazní břemeno (§ 52 správního řádu) primárně na žadateli (žalobci), nikoliv na správním orgánu, neboť je to právě žadatel, kdo inicioval zahájení řízení a má na jeho zdárném výsledku předurčeném jeho procesní aktivitou prvořadý zájem. Bylo tedy ve výlučném zájmu žalobce, aby tvrdil a věrohodně prokázal, že v rozhodném období, tj. od narození syna do jeho zletilosti, to byl právě žalobce, kdo převážně zajišťoval osobní péči a výchovu syna, a nikoliv matka (§ 34a odst. 3 zákona o důchodovém pojištění).

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

18. V nyní řešené věci není sporu o tom, že žalobce splnil podmínku výchovy dítěte, svého syna, po dobu 10 let, neboť se podílel na jeho výchově a péči o něj od jeho narození do jeho zletilosti. Společně s žalobcem o syna od jeho narození pečovala a vychovávala jej jeho matka, manželka žalobce. Jelikož syna žalobce vychovávalo více osob (žalobce a jeho manželka), bylo třeba zkoumat, která z těchto osob o něj pečovala a vychovávala jej v největším rozsahu. Tímto způsobem žalovaná postupovala.
19. Žalovaná v napadeném rozhodnutí na straně 2 správně poukázala na skutečnost, že žalobcova manželka byla na mateřské a rodičovské dovolené a posléze až do 28. 2. 1998 nebyla výdělečně činná, a že později v době výkonu výdělečné činnosti měla výrazně nižší vyměřovací základy a výrazně vyšší počet vyloučených dob než žalobce, přičemž měla manželka žalobce dostatečný prostor k péči o děti, a to na rozdíl od žalobce, který byl v době od narození dětí až do jejich zletilosti téměř nepřetržitě výdělečně činným, výše jeho vyměřovacích základů narůstala a počet vyloučených dob byl menší. Na straně 4 napadeného rozhodnutí žalovaná dospěla k závěru, že *„šetřením se nepodařilo prokázat, že účastník řízení o děti pečoval v největším rozsahu. Naopak lze dovodit, že v největším rozsahu o děti osobně pečovala jejich matka. Jak již bylo uvedeno výše, z podkladů, které má Česká správa sociálního zabezpečení k dispozici, je zřejmé, že matka dětí osobně celodenně pečovala o děti od jejich narození minimálně do jejich věku 4 let, tj. v období, kdy jeden z rodičů musí o tyto děti celodenně pečovat, což má negativní dopady na jeho kariérní růst, potažmo výdělečné možnosti. A v dalším období až do svého úmrtí rovněž nepochybně mohla o děti pečovat minimálně ve stejném rozsahu jako účastník řízení. Tudíž o syna J. mohla pečovat ve větším rozsahu 10 let, zatímco účastník řízení dalších 8 let do dosažení jeho zletilosti. Z nárokových podkladů účastníka řízení nevyplyvá, že by v období od narození dětí do jejich zletilosti došlo k poklesu jeho vyměřovacích základů. Lékařskými zprávami prokazujícími nemožnost nebo obtížnost péče o děti z důvodu nemoci matky dětí ČSSZ nedisponuje, ani je účastník řízení na výzvu nedoložil.“*
20. Soud konstatuje, že se ztotožňuje s popsánými závěry žalované a dodává, že manželka žalobce trpěla vážnou nemocí, přičemž její zdravotní stav se zhoršil asi 3 roky po narození syna J. Žalobcova manželka zemřela dne X. Tehdy bylo nezletilému synovi J. (narozenému X) 10 let a 6 měsíců. Z přehledu dob pojištění žalobcovy zesnulé manželky použitého pro výpočet žalobcova vdoveckého důchodu vyplynulo, že právě jí byla započítána doba péče o jejich syna. Z žalobcova evidenčního listu důchodového pojištění naopak plyne, že mu žádná doba péče o syna započtena nebyla a v období od narození syna do úmrtí žalobcovy manželky (9. 9. 2002) má započtenou ničím nepřerušenou dobu zaměstnání a pojištění. Uvedená zjištění soudu jsou v souladu s výše popsánými zjištěními žalované.
21. Žalobce ve správním řízení uváděl, že péči o syna vykonával od jeho 3 let (tedy od roku 1995) v největším rozsahu, neboť jeho žena trpěla vysokou mírou únavy a toliko měla na starost přípravu pokrmů. Neplacené volno nečerpal, jelikož si vystačil s čerpáním dovolené a pružnou pracovní dobou. Žalobce byl správním orgánem výzvou ze dne 2. 10. 2023 vyzván ať doloží doklady na podporu svých tvrzení, např. lékařské zprávy či čestná prohlášení, a dále byl vyzván, nechť podrobně specifikuje jednotlivé úkony a období péče o syna až do jeho zletilosti, které konkrétní úkony činil on, které jeho manželka atd. Žalobce specifikoval, jakým způsobem se o syna staral a na podporu svých tvrzení doložil tři obsahově zcela shodná čestná prohlášení (svého syna, švagrové a manžela švagrové), ve kterých je toliko uvedeno, že tyto osoby prohlašují, že informace uvedené žalobcem v podáních ze dne 23. 2. 2023 a 26. 7. 2023 jsou správné. Takováto patrně žalobcem předpřipravená čestná prohlášení nepovažuje soud za dostatečný důkaz prokazující tvrzení žalobce o převažující péči o syna v období do úmrtí manželky, a to i s přihlédnutím ke

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

skutečnosti, že údaje uváděné žalobcem, že převážně pečoval o svého syna již od roku 1995, neodpovídají listinným důkazům ve správním spise. V přehledu dob pojištění žalobcovy zesnulé manželky použitého pro výpočet žalobcova vdoveckého důchodu je uvedeno, že od 1. 3. 1995 do 27. 2. 1996 manželka žalobce pečovala o dítě. Tato informace tedy neodpovídá tvrzením žalobce a ani čestným prohlášením, že žalobce od roku 1995 o syna pečoval v největším rozsahu. Jiné dokumenty než výše uvedená čestná prohlášení žalobce na podporu svých tvrzení nedoložil a ani k možnosti je předložit nic neuvedl. Dle názoru soudu za této situace dospěla žalovaná ke správnému závěru podrobně citovanému výše, že v období do úmrtí manželky žalobce (tedy více než 10 let) převážně pečovala o syna J. právě manželka žalobce.

22. V žalobě žalobce tvrdil, že stav jeho manželky se 3 roky po narození syna zhoršil a trpěla silnou únavou, slabostí, měla horečky, do práce nechodila (pozn. soudu potvrzení doplněno soudem), ven též chodila jen velmi málo a doma jen s obtížemi vařila. Z přehledu evidencí a historie zaměstnání uchazeče je však zřejmé, že manželka žalobce byla evidována na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání (v období od 29. 8. 1996 do 28. 2. 1998, od 3. 3. 1999 do 1. 4. 2001, od 16. 7. 2001 do 26. 8. 2001, od 15. 7. 2002 do 9. 9. 2002), v období od 1. 3. 1998 do 31. 12. 1998 byla osobou samostatně výdělečně činnou a zejména v období od 2. 4. 2001 do 15. 7. 2001 a od 27. 8. 2001 do 30. 6. 2002 byla zaměstnána v Mateřské škole Srdíčko v Lázních Kynžvart. Skutečnosti o zaměstnání manželky žalobce v uvedených obdobích vyplývají i z evidenčního listu důchodového pojištění manželky žalobce, který je založen ve správním spise. Soud tedy neuvěřil tvrzení žalobce, že jeho manželka, kvůli svému zdravotnímu stavu nemohla chodit do práce, v domácnosti jen s obtížemi vařila a že žalobce z důvodu nemoci manželky převážně pečoval o syna.
23. Žalobce v žalobě sdělil, že lékařskými zprávami již nedisponuje a nemůže je poskytnout ani lékař jeho zesnulé manželky, neboť již také zemřel. Na podporu výše uvedených tvrzení o žalobcově převažující péči o syna žalobce k žalobě doložil tři čestná prohlášení, která opět poskytli jeho syn, švagrová a její manžel. Soud po prostudování čestných prohlášení zjistil, že tato prohlášení jsou shodného znění a z větší části jsou toliko přeformulovaným (v některých případech přímo doslovným) opisem žaloby, což již samo o sobě vzbuzuje pochybnosti o autentičnosti informací obsažených v čestných prohlášeních. Soud nepovažoval za potřebné provádět uvedenými čestnými prohlášeními důkaz při jednání již proto, že napadené rozhodnutí je založeno na závěru, že šetřením nebylo prokázáno, že by žalobce pečoval o syna v největším rozsahu. S uvedeným zjištěním žalované soud souhlasí a připomíná, že důkazní břemeno v řízení vedeném na základě žádosti leží primárně na žadateli, nikoli na správním orgánu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 11. 2017, č.j. 8 Azs 111/2017–36). Bylo tedy v zájmu žalobce, aby nejenom tvrdil, ale i prokázal, že v relevantním období (tj. od narození syna do jeho zletilosti) převážně zajišťoval osobní péči a výchovu syna. Těžiště dokazování nadto leží v tomto typu řízení před správním orgánem, nikoli před soudem, přičemž je navíc zřejmé, že obdobná čestná prohlášení těchto osob předložil žalobce již ve správním řízení. Neunesení důkazního břemene žalobcem ve správním řízení nelze dohánět předkládáním nových důkazů v soudním řízení, neboť soudní řízení není pokračováním správního řízení. Nad rámec potřebného odůvodnění soud konstatuje, že v čestných prohlášeních je rovněž shodně uvedeno, že manželka žalobce trpěla silnou únavou, slabostí, měla horečky, do práce nechodila (pozn. soudu potvrzení doplněno soudem), ven též chodila jen velmi málo a doma jen s obtížemi vařila. Na základě shora uvedeného soud čestná prohlášení považuje za nevěrohodná, neboť jsou v rozporu s informacemi zjištěnými ze správního spisu.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

24. Soud konstatuje, že tvrzení žalobce v žalobě o tom, že převážně pečoval o syna od roku 1995, a že manželka nechodila do práce z důvodu svého zdravotního stavu, bylo vyvráceno výše uvedenými listinnými důkazy ze správního spisu. Nadto soud uvádí, že pokud by manželka žalobce byla v tak špatném zdravotním stavu, že u ní došlo k výraznému poklesu pracovní schopnosti, což v podstatě plyne z tvrzení žalobce ve správním i soudním řízení, kdy žalobce popisuje, že manželka nemohla chodit do práce a její činnost v domácnosti a v péči o syna byla výrazně omezená, bylo by pro manželku žalobce jistě výhodnější, aby jí byl přiznán invalidní důchod, který však dle podkladů ve správním spise přiznán neměla a žalobce ve správním řízení nesdělil, zda žádala jeho manželka o invalidní důchod a s jakým výsledkem. Tyto skutečnosti rovněž nasvědčují tomu, že manželka žalobce na tom zdravotně nebyla tak špatně, aby větší část péče o syna musel vykonávat žalobce, když naopak tím, že manželka žalobce byla v období od roku 1995 do svého úmrtí dne 9. 9. 2022 většinu času nezaměstnaná, tedy de facto „žena v domácnosti“, mohla se věnovat péči o syna více než žalobce, byť soud nepochybně, že žalobce se výrazně, byť v menším rozsahu než jeho manželka, na péči o syna rovněž podílel. Soud připomíná, že přes výzvu žalované ve správním řízení žalobce nedoložil žádnou zdravotní dokumentaci, ze které by bylo zřejmé, že jeho manželka ze zdravotních důvodů nemohla řádně pečovat o syna.
25. Žalobce tedy dle soudu neprokázal, že by byl jen v určitém konkrétním časovém úseku několika měsíců či let před úmrtím své manželky pečoval o syna ve větším rozsahu než jeho manželka. Soud proto nepřisvědčil žalobní námitce, že žalobce od roku 1995 až do úmrtí manželky dne 9. 9. 2002 pečoval o syna ve větším rozsahu než manželka.
26. Pro úplnost soud uvádí, že dobu péče o dítě v největším rozsahu lze započítat jen jedné z pečujících osob. V období od narození syna J. (X) do úmrtí žalobcovy manželky (X), tedy přibližně 10 let a 6 měsíců, je s ohledem na výše uvedené třeba započítat dobu péče o dítě žalobcově zesnulé manželce. Zbývající doba péče od úmrtí manželky žalobce do nabytí zletilosti syna (přibližně 7 let a 6 měsíců) se započítá žalobci. Z porovnání těchto údajů vyplývá, že v největším rozsahu pečovala o syna žalobcova zesnulá manželka. Žalobce tak podmínku osobní péče v největším rozsahu (§ 34a odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, čl. II bod 3 zákona č. 323/2021 Sb.) nesplnil, a proto nemá na výchovné nárok. Popsaná zjištění soudu jsou v souladu se zjištěními žalované v napadeném rozhodnutí, jak bylo soudem reprodukováno výše.
27. Soud podotýká, že v souladu se žalobními námitkami se zabýval tím, zda byl žalovanou řádně zjištěn skutečný stav věci, pokud jde o zjištění žalované, že to byla manželka žalobce, která ve větším rozsahu než žalobce pečovala o syna J. v období od jeho narození až do úmrtí manželky žalobce (X), když právě tuto skutečnost žalobce v žalobě zpochybňoval. Soud tedy posuzoval zjištění žalované o převažující péči manželky žalobce o syna J. v uvedeném období. Soud se proto podrobněji nezabýval mechanismem a kritérii posouzení „péče v největším rozsahu“ z hlediska platné právní úpravy, jelikož do tohoto posouzení žalované nebyly uplatněny konkrétní žalobní námitky. Soud proto jen ve stručnosti uvádí, že se ztotožnil s posouzením žalované, kdy při posouzení „péče v největším rozsahu“ je určující jednak časové hledisko, že péče v největším rozsahu byla časově delší u manželky žalobce, přičemž žalovaná zároveň správně brala v úvahu i skutečnost, že u žalobce nedošlo k újmě na příjmu v důsledku péče o syna J., když smyslem právní úpravy výchovného vyplývajícím z důvodové zprávy ke zmíněné právní úpravě, byla právě zejména kompenzace snížení příjmů rodiče v důsledku péče o dítě, což nebyl případ žalobce. Dle názoru soudu tyto skutečnosti žalovaná v napadeném rozhodnutí správně zohlednila.

28. Soud zdůrazňuje, že na výše uvedených závěrech nic nemění ani skutečnost, že žalobcova manželka zemřela a o výchovné za syna si nepožádala (ani nemohla). Nárok na výchovné totiž nepřechází z jedné pečující osoby na jinou. Soud rovněž podotýká, že žalobce se výchovy syna v okamžiku úmrtí své manželky neujal. Žalobce se na výchově svého syna podílel již od jeho narození, avšak v menším rozsahu než jeho zesnulá manželka.
29. Soud nijak nezpochybňuje, že se žalobce v důsledku nemoci a následného úmrtí své manželky ocitl ve velmi komplikované situaci, kdy na svého syna zůstal sám. To pro něj muselo být velmi náročné. Soud proto rovněž lidsky chápe, že žalobce považuje za nespravedlivé, že mu výchovné za syna nenáleží. Současná právní úprava však skutečně neumožňuje, aby bylo žalobci výchovné přiznáno.
30. K žalobcovu tvrzení, že žalovaná řádně nezjistila stav věci, soud uzavírá, že žalovaná zjistila stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a v rozsahu, který byl nezbytný pro její rozhodnutí. Všechny potřebné podklady jsou součástí správního spisu. Soud dodává, že žalobce žádné relevantní důkazy schopné zpochybnit zjištění správního orgánu k tvrzení, že o syna pečoval v největším rozsahu on, a nikoliv jeho manželka, nedoložil ani neoznačil, a to ani v řízení před správním orgánem, ani v řízení před soudem, ačkoli ve správním řízení byl k tomu opakovaně vyzýván. Jak soud uvedl výše, důkazní břemeno v uvedeném řízení leželo primárně na žalobci. Žalobce však důkazní břemeno neunesl a nevyvrátil tak listinnými důkazy podložený závěr žalované o zásadním (převažujícím) podílu matky na výchově syna, v důsledku čehož jí znatelně poklesl příjem započitatelný pro stanovení výše starobního důchodu.
31. S ohledem na výše uvedené soud vyhodnotil žalobu v mezích žalobních bodů jako zcela nedůvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
32. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch a žalované náhrada nákladů řízení ze zákona nepřisluší, proto soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem 1. října 2024

JUDr. Jiří Derfl v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.